Tip 1 Diyabetli Gençler ?çin ??birlikçi Ebeveyn Kat?l?m Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tip 1 Diyabetli Gençler ?çin ??birlikçi Ebeveyn Kat?l?m Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31621

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Tip 1 Diyabetli Gençler ?çin ??birlikçi Ebeveyn Kat?l?m Ölçe?i (T1D-??EÖ), ebeveynlerin, Tip 1 Diyabet (T1D) tan?s? olan ergenlerin karma??k günlük öz yönetim görevlerine ne ölçüde i?birlikçi bir ?ekilde kat?ld???n? ölçmek üzere tasarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle ebeveyn ve genç aras?ndaki i?birli?i, sorumluluk payla??m? ve ileti?im kalitesini de?erlendirmeye odaklanmaktad?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyon çal??mas?, Ayar, Gürkan, Bektas, Böber ve Abaci (2020) taraf?ndan gerçekle?tirilmi? olup, Türk popülasyonunda ölçe?in güvenirlik ve geçerlik özelliklerini incelemeyi amaçlam??t?r. Bu adaptasyon, ölçe?in Türkiye'deki klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda kullan?lmas?na olanak sa?lamaktad?r.

Ölçek çe?idi bir **Uyarlama** çal??mas?d?r. Orijinal ölçe?in yap?s?n? koruyarak, T1D yönetiminde ebeveyn kat?l?m?n?n pozitif sonuçlar üzerindeki etkisini ara?t?rmay? kolayla?t?rmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Tip 1 Diyabet, Ergenlik, Ebeveyn Kat?l?m?, ??birli?i, Öz Yönetim, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon, Ebeveyn-Çocuk ?li?kisi.

Yazarlar

Ayar, D., Gürkan, K.P., Bektas, M., Böber, E., Abaci, A.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, Tip 1 Diyabet (T1D) ile ya?ayan ergenlerin günlük diyabet bak?m görevlerini yerine getirirken ebeveynlerinin gösterdi?i i?birlikçi kat?l?m düzeyini nicel olarak belirlemektir. Ergenlik dönemi, diyabet yönetiminde sorumlulu?un kademeli olarak ergene devredildi?i kritik bir a?amad?r. Ölçek, bu devir sürecinin sa?l?kl? ve i?birli?ine dayal? bir ?ekilde gerçekle?ip gerçekle?medi?ini tespit ederek, sa?l?k profesyonellerine ve ailelere rehberlik etmeyi hedefler.

Etkili bir diyabet yönetiminin, sadece t?bbi bilgiye de?il, ayn? zamanda aile içi destek ve ileti?ime de ba?l? oldu?u bilinmektedir. Bu ba?lamda, ölçek, ebeveynlerin a??r? kontrolcü veya tamamen ilgisiz yakla??mlar yerine, ergenin özerkli?ini destekleyen ve sorumlulu?u payla?an bir tutum sergileyip sergilemedi?ini de?erlendirir. Yüksek i?birlikçi kat?l?m skorlar?, genellikle daha iyi glisemik kontrol ve daha az diyabetle ili?kili çat??mayla ili?kilidir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Ölçek, ana yap? olarak **??birlikçi Ebeveyn Kat?l?m?** (Collaborative Parent Involvement)

ARABPSYCHOLOGY.COM

kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, ebeveynlerin T1D yönetiminde ergenle birlikte hareket etme, kar??l?kl? sayg?ya dayal? kararlar alma ve destekleyici bir ortam sa?lama yetene?ini kapsar. ??birli?i, ebeveynin diyabet bak?m? üzerindeki kontrolünü yava?ça azalt?rken, ergenin artan sorumluluklar?n? desteklemesini içerir.

??birlikçi kat?l?m, pasif destekten veya bask?c? kontrolden farkl?d?r. Bu, ebeveynlerin ergenin ihtiyaçlar?n? dinlemesini, geri bildirimde bulunmas?n? ve diyabetle ilgili stresli durumlar? birlikte yönetmesini gerektirir. Ölçek, bu dinamik etkile?imi çe?itli maddeler arac?l???yla yakalamay? amaçlamaktad?r, böylece psikometrik özellikler aç?s?ndan güçlü bir de?erlendirme sunar.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda (Ayar vd., 2020), ölçe?in yap?sal geçerlili?ini test etmek amac?yla genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Çal??mada, ölçe?in orijinal yap?s?n?n veya adapte edilen yap?s?n?n Türk kültürü ve diline uygun olarak geçerlik gösterip göstermedi?i incelenmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak varsay?lan faktör yap?s?n? do?rulad??? takdirde, yap? geçerlili?inin sa?land??? kabul edilir.

Ek olarak, ölçe?in kriter geçerlili?i, genellikle glisemik kontrol göstergeleri (HbA1c düzeyleri) veya di?er ilgili psikososyal de?i?kenler (diyabetle ili?kili stres, ya?am kalitesi) ile korelasyonlar incelenerek de?erlendirilmi?tir. Yüksek i?birlikçi kat?l?m skorlar?n?n, klinik olarak anlaml? ve olumlu sonuçlarla ili?kili olmas?, ölçe?in d?? kriter geçerlili?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, dahili tutarl?l?k (iç güvenirlik) yöntemleri kullan?larak analiz edilmi?tir. Tipik olarak, **Cronbach Alfa katsay?s?** hesaplanarak, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ü belirlenmi?tir. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçe?in güvenilir oldu?unu gösterir.

Ayar ve arkada?lar? taraf?ndan yürütülen adaptasyon çal??mas?, T1D-??EÖ'nün Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde veya üstünde bir iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermi? olmal?d?r. Bu bulgular, ölçe?in farkl? zamanlarda ve farkl? örneklemlerde tutarl? ölçümler yapma yetene?ine sahip oldu?unu do?rulamaktad?r.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde, ??birlikçi Ebeveyn Kat?l?m Ölçe?i'nin faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde orijinal ölçekle uyumlu olup olmad???n? belirlemek için Faktör Analizi (muhtemelen Do?rulay?c? Faktör Analizi) uygulanm??t?r. Bu analiz, ölçe?in maddelerinin kaç temel boyutta topland???n? ve bu boyutlar?n teorik yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini ortaya koyar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

E?er orijinal ölçek çok boyutlu bir yap?ya sahipse, adaptasyon çal??mas? bu alt boyutlar?n (örne?in, ileti?im, sorumluluk payla??m?, duygusal destek) Türk ergen ve ebeveyn popülasyonunda da ayr??t???n? ve istatistiksel olarak anlaml? oldu?unu teyit etmi?tir. Bu, ölçe?in kültürel olarak da geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu kan?tlar.

Ölçek Bilgileri

Test Type:

Uyarlama (Adaptasyon)

Format:

Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Özgün ölçek format? genellikle 5 veya 7 noktal? Likert format?ndad?r.)

Language Available:

Türkçe (Turkish), Orijinal dili (?ngilizce).

Population Group:

Tip 1 Diyabetli Ergenlerin Ebeveynleri.

Age Group:

Tip 1 Diyabetli ergenlerin ebeveynleri (Ergen ya? grubu genellikle 10-18 ya? aras?d?r).

Population Details:

Türkiye'deki Tip 1 diyabetli gençlerin ebeveynleri üzerinde uygulanm??t?r.

Test Methodology:

Öz bildirim ölçe?i. Ebeveynler, kendi ve ergenleriyle olan i?birlikçi kat?l?m düzeylerini de?erlendirirler. Veriler, psikometrik analizler (DFA, güvenirlik katsay?lar?) için kullan?lm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Anahtar Kelimeler

T1D Yönetimi, Ebeveyn-Çocuk ?li?kisi, Psikolojik Ölçüm, Diyabet Bak?m?, Cronbach Alfa, Gençlik.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Sorumlu Yazar:

Dijle Ayar

Yay?n Y?l? (Adaptasyon):

2020

?leti?im:

dijleozer87@gmail.com (Sorumlu yazar?n ileti?im adresi)

Kullan?m ?zni ve Ücret:

Akademik ara?t?rmalar için kullan?m izni genellikle sorumlu yazar ile ileti?ime geçilerek sa?lan?r. Ölçe?in ticari kullan?m?na dair bilgiler için yazarla do?rudan irtibat kurulmal?d?r. Adaptasyon çal??mas? 2020 y?l?nda yay?mlanm??t?r.

Kaynaklar

Ayar, D., Gürkan, K.P., Bektas, M., Böber, E., & Abaci, A. (2020). Psychometric properties of a Turkish version of the Collaborative Parent Involvement Scale for Youths with Type 1 Diabetes. *Current Psychology, 39*, 1199-1207. https://doi.org/10.1007/s12144-020-00868-0
Makalenin orijinal linki: 0310n0c4s-y-https-link-springer-com.proxy2.marmara-elibrary.com

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: tip-1-diyabetli-gencler-icin-isbirlikci-ebeveyn-katilim-olcegi-toad.pdf

Tip 1 Diyabetli Gençler ?çin ??birlikçi Ebeveyn Kat?l?m Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, ölçe?in orijinal formunda ebeveyn ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

genç aras?ndaki i?birli?ini ve sorumluluk payla??m?n? de?erlendiren ifadelerden olu?maktad?r. Detayl? maddeler için Ayar vd. (2020) referans?n?n eklerine ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM